

Johan G. Veenhof

A misty landscape with a windmill in the background and a gate in the foreground. The scene is hazy, with a soft pink and purple sky. A paved path leads towards a metal gate, and a windmill is visible in the distance through the fog.

DE WEG GAAT VERDER

LEVENSWEGEN deel 2

Johan G. Veenhof

De weg gaat verder

CITER REEKS

Zoals elke morgen wordt Reindert Francken door een luid ratelende wekker uit een diepe slaap gewekt.

Het is halfvier, dus tijd om op te staan en aan het werk te gaan. Reindert moet, als boer van Weinterbaarg, het voorbeeld geven aan het volk dat op de hofstee werkt. Reindert kan het niet maken dat het werkvolk hem met een slaperig gezicht ziet. Reindert moet op de deel zijn als de eerste knecht, Jos Kappel, binnenkomt. Jos is al een mensenleven lang op de hofstee. De laatste jaren is Jos onmisbaar geweest voor de hofstee. Vooral toen de oude boer, Just Weinterbaarg, in het ziekenhuis lag met een hartkwaal. Jos heeft toen heel de hofstee bestuurd.

Just Weinterbaarg heeft in het verleden zijn dochter van het erf gejaagd, omdat ze trouwde met Job Francken, een eenvoudige jongen zonder komaf. Het huwelijk van deze twee mensen werd gezegend met de geboorte van een zoon, Reindert. Het geluk van deze mensen werd echter wreed verstoord toen Gerdien haar man Job door de dood moest verliezen. Gerdien bleef toen samen met haar kindje achter. Ze woonden in de Kiefthutte, aan de zoom van het moor. Het moor is een stuk onland, waar de natuur nog ongerept is.

Een goed jaar geleden kreeg Just een hartaanval. De man is toen tot inkeer gekomen. En het is weer goed gekomen tussen Just en Gerdien. Just heeft toen vergiffenis gevraagd aan zijn dochter en kleinzoon. Gerdien en Reindert zijn toen op Weinterbaarg gaan wonen en Just heeft Reindert toen meteen boer gemaakt. Reindert heeft tien bunder grond van de hofstee van Pieterman aan Weinterbaarg toegevoegd. Daarnaast heeft hij meer dan dertig bunder rondom de Kiefthutte in zijn bezit gekregen. Daar heeft hij voor het grootste deel tuingrond van gemaakt. De afgelopen winter is daar flink op

gewerkt en Reindert heeft daar vijf man voor aangenomen. De eerste gewassen staan reeds op het veld en de vijf mannen hebben hun handen er meer dan vol aan.

Klaas Dalgaart, de tuinbaas, is een vakkundig tuinder, die Reindert uit Holland heeft laten overkomen. De man heeft jarenlang een eigen bedrijf gehad. Hij pachtte daar grond voor, maar na verloop van tijd is er een fabrieksterrein van gemaakt. De man moest toen stoppen met zijn bedrijf.

Naast Klaas Dalgaart werken er nog: Joop Meersveld, Arie Sanders, Miet Draaier en Pol Groosman. Deze vier mannen wonen in De Kromme Gang, een buurt waar de armsten van de armsten wonen. De vier mannen zijn door Reindert aangenomen, omdat ze werkloos waren.

Zo nu en dan gaat Reindert vroeg in de morgen naar de tuingrond en wacht dan tot het volk er is. De man doet dat ter controle, maar niet uit wantrouwen. Tot op de dag van vandaag is het nog niet voorgekomen, dat er een van de vier werklui te laat kwam. De mannen uit De Kromme Gang zijn trouw en ze zijn dankbaar dat ze werk hebben. De vier rauwe bonken doen alles om zich te bewijzen. De mannen weten dat er op hen wordt neergekeken en nu proberen ze het tegendeel te bewijzen.

Reindert zwiept zijn benen buiten de bedstee en rekt zich uit. De man heeft samen met zijn moeder de leiding over de grote hofstee Weinterbaarg. Vader en moeder Weinterbaarg doen rustig aan. Het erfgoed wordt betrouwbaar bestuurd door hun dochter en kleinzoon. Toch is de oude Just nog boer in hart en nieren. En er gebeurt niets zonder dat hij daar in betrokken wordt. De man heeft nog medezeggenschap in alles. De man bezit grote wijsheid en kennis van zaken. Reindert heeft respect voor zijn grootvader. Hij zal nooit ofte nimmer iets doen zonder zijn grootvader daarover te raadplegen.

Luid geeuwend trekt de jongen zijn kousen aan en laat zich dan over de rand van de bedstee zakken. Hij hijst zich in zijn broek en geeuwt nog eens. Dan slaat hij de rest van zijn kleding over zijn schouder en begeeft zich naar de pomp om zich te wassen.

Op Weinterbaarg gaat dat wassen heel deftig. Ze gebruiken daar een wasstel, bestaande uit een grote kan en een schaal waarin water wordt gepompt. Maar Reindert is gewend om zijn hoofd onder de koude waterstraal te houden en hij heeft daarin nog geen verandering gebracht.

De heldere, blinkend gepoetste pomp in de waskamer geeft ijskoud water. Reindert geeft een ruk aan de zwengel. Een dikke straal water stroomt uit de pomp. Dan steekt de man zijn hoofd onder de pomp. Meteen is hij klaarwakker. De temperatuur van het grondwater bedraagt slechts enkele graden. En dat is voldoende om de jongen de rillingen over zijn leden te jagen.

‘Brrrrrhhhh...!’

Hij schudt zich als een natte poedel en droogt zich dan haastig af met een ruwe handdoek.

‘Zo, nu kunnen we er weer tegen.’

Reindert kleedt zich verder aan en begeeft zich naar de bijkeuken. Daar is moeder Gerdien aan de gang. Ook de grote kachel brandt al. Een scherpe geur van het droge dennenhout vult het vertrek. Reindert krijgt er tranen van in zijn ogen.

‘Maarge, moeder.’

‘Maarge, jong. Hedde goed geslapen? Och, ik hoef dat eigenlijk niet te vraagen. Een jonge vent die flink waarkt, mot slaopen as een roos.’

‘Dat hedde goed, moeder, ik bin eigenlijk nog niet helemaol wakker.’

‘Gaoi mar zitten, ik heb meteen koffie.’

‘Goed, nog effies bijkommen.’

Opnieuw geeuwt de jongen en gaat dan met een bedenkelijk gezicht aan de tafel zitten. Hij wacht op zijn moeder, die zo dadelijk de koffie zal opgieten.

‘Wat wordt er vandaag gedaon, jong?’

‘Veul, moeder, heel veul. We hebben goed weer en dan kunnen we aardig veuruit.’

‘Wanneer gaon de vroege eerpels in de grond?’

‘We zijn het pootgoed aan het klaormaaken.’

‘Oh, dan zal dat met een paor daogen kunnen gebeuren.’

‘Dat hoop ik, jao.’

‘Wij zullen deze week meer dan driehonderd pond boter an de markt kunnen brengen.’

‘Da’s veul, mins, meer dan vorige week.’

‘Twintig pond meer, geloof ik.’

Zo praten moeder en zoon over de dingen die voor hen van belang zijn.

Na een korte tijd samen gezeten te hebben, schuift Reindert zijn stoel achteruit en zet deze tegen de muur. Dan begeeft hij zich naar de deel, waar dadelijk het volk zal samenkomen. Daar, op de deel, worden de orders voor die dag uitgedeeld. Het grootste gedeelte van de orders wordt uitgedeeld door Jos Kappel, de eerste knecht. Hij houdt toezicht op het doen en laten van het losse volk dat ingehuurd is en op de hofstee werkt. In het voorjaar, als de bouw de grond in moet, is er vaak een tekort aan handen. Er lopen dan weleens meer dan tien losse werklui op de stee. Reindert heeft zelf als los werkman de kost moeten verdienen en hij voelt mee met de soms heel jonge kinderen die meekomen om een paar centen te verdienen. Er zijn al jongens van negen jaar, die komen werken en daarvoor de school verzuimen. De paar centen die deze stakkers verdienen, kunnen thuis

niet worden gemist. Reindert weet precies wat er in deze jonge kinderen omgaat. Hij is zelf ook van jongsaf aan met zijn moeder mee naar het land gegaan. Reindert zwoegde toen ook van de vroege ochtend tot de late avond. Dan sjokten moeder en zoon naar huis in gezelschap van Hannibal, de hond.

Hannibal volgt Reindert nu ook naar de deel. Even later komen de werkmensen één voor één binnen. Reindert begroet het werkvolk vriendelijk. Als eerste is er Jos Kappel, daarna Dirk Beumer en Mietje Zegers, de halfwas meid. Dan volgen er nog een paar jongens en meisjes. Na verloop van nog geen tien minuten zijn er zo'n twaalf mensen aanwezig. Er wordt op het vroege morgenuur niet veel gesproken. Er zijn lui bij die amper wakker zijn en nauwelijks één woord kunnen zeggen. Reindert heeft daar zo zijn plezier aan. De mensen die na een korte nacht zwaar aan het werk moeten, zijn nog niet helemaal tot het heden teruggekeerd. Straks, als het eerste kommetje koffie gedronken is, dan komen de tongen vaak los.

‘Zo minsen, we mosten mar beginnen. Jos, jij gaat met het volk naar 't land en vertel het de minsen mare Dirk, jij blijft bij huis en doet de stallen. Jullie, Gertjan en Dorus, helpen jullie Dirk maar. Hij vertelt wel wat je mot doen.’

De mensen verlaten de deel en begeven zich naar hun arbeidsplaatsen. Buiten begint Jos Kappel de paarden uit de stallen te halen. Er klinkt al heel gauw een harde stem, die de dieren in toom tracht te houden. Er klinkt geroep over het erf. Dirk tempert een van de werklui die wat al te luidruchtig optreedt tegen de paarden.

Reindert begeeft zich naar de opkamer, waar hij zijn werkruimte heeft. Daar is het archief van Weinterbaarg ook. Alle gegevens betreffende Weinterbaarg zijn daar opgeslagen. De Weinterbaargs zijn in die dingen erg punctueel geweest. Men kan nu zelfs nog terugvinden wat honderd jaar geleden de opbrengst geweest is van graan

en andere veldgewassen. Reindert heeft samen met Just, zijn grootvader, al vele uren in deze kamer doorgebracht. De oude Just heeft hem tekst en uitleg gegeven van het gebeuren op de hofstee de eeuwen door. Er zijn oude, vergeelde akten en perkamenten met opschriften van verre voorvaderen. Van alles is beschreven: aankoop van grond, vee, voertuigen en alles wat er zoal nodig was om een groot bedrijf draaiende te houden. Ook de oude Just heeft daaraan, met sierlijke letters, zijn bijdrage geleverd. Reindert vindt daarin ook gegevens omtrent het gebeuren met zijn moeder. Just heeft ook de diepe teleurstelling beschreven over het feit dat zijn zoon Peet weigerde om boer op Weinterbaarg te worden.

Het laatste wat Just Weinterbaarg heeft opgetekend, is: 'Ik heb mijn hoofd leren buigen en de jongen die ik eens verstoten heb, zal nu, naar ik hoop, in mijn voetsporen verdergaan.'

Met deze woorden heeft Just een moeilijke, maar mooie periode in zijn leven afgesloten.

Nu is er een periode aangebroken, waarin het bedrijf niet meer zonder schrijfwerk kan. De boel moet allemaal bijgehouden en berekend worden. Vroeger gebeurde dat maar heel summier. Reindert beseft dat hij hulp nodig heeft op administratief gebied, nu het bedrijf zo'n omvang heeft gekregen. De jongen wil dit met grootvader bespreken en hem overtuigen van deze noodzaak. Er zal een man moeten komen met een goed stel hersens, maar hij moet ook verstand hebben van het financiële reilen en zeilen van het bedrijf. Reindert beseft dat hij, met zijn achtergrond, daar niet mee uit de voeten kan. De jongen loopt met plannen rond om het een en ander te gaan leren.

De jongen neemt een map met aantekeningen ter hand en slaat deze open. Hij is meteen al verdiept in een aantal problemen die hij nader belicht zou willen zien. Reindert kan die problemen aardig

beredeneren, maar weet er niet de juiste waarde aan te geven. Daarvoor ontbreekt hem de kennis. Reindert zucht en voelt zich een beetje verlegen met het feit dat bepaalde zaken hem boven het hoofd groeien.

Even later komt Reinderts grootvader in de keuken tegen. De jongen begint er met de oude man over.

‘We mosten zien dat we iemand krijgen die kan boekhouden en berekeningen veur ons kan maoken. We motten niet veur verrassingen kommen te staon, grootvaoder.’

‘Zo... dat hadde gij gedocht, jong?’

Just wrijft zich nadenkend onder zijn kin en Reindert verwacht dat hij van de ander de wind van voren zal krijgen. Maar het loopt heel anders dan hij heeft gedacht.

‘Weet je, jong. Ik ben blij dat je er eigest over begint. Ik had die plannen zelf al heel lang. Maar ik was bang, dat ik er jou mee zou beledigen. De jeugd is soms weleens een tikkeltje gauw op d’r tenen getrapt. Vandaar dat ik er geen woord van heb gezegd. Maar nou je er eigest over begint, kan ik dit plan alleen maar toejuichen en er van harte mee instemmen.’

‘Mar weet je, grootvaoder, er is nog meer.’

‘Nog meer? Wat motte dan nog meer, Reindert?’

‘Nou, ik zou eigest ook nog wel willen gaon leren.’

De oude man begint te stralen en knikt goedkeurend zijn hoofd.

Hoofdstuk 2

Reindert gaat een dag in de week naar de stad om daar allerlei geleerdheid op te doen. De Achterdorpers praten daar volop over. Zoiets hebben ze in Achterdorp nog niet eerder meegemaakt.

Iemand die al volwassen is en nog aan het leren gaat. Net of ze in Achterdorp geen wijsheid genoeg hebben.

‘Reindert gaot naor de stad um te leren. Snap jij dat nou?’

‘Och man, wat motte daor nou van zeggen?’

‘Da’s simpel, mins. Als niets komt tot iets kent iets zichzelfe niet.’

‘Hij weet ommers wel wat hij doet.’

‘Nou jao, we hebben hem weleens meer verkeerd beoordeeld. Goed, ik begrijp ook niet wat de jong ermee veurheeft, mar hij zal er wel wat in zien. Vergeet niet, dat hij dingen doet, waar wij nooit op gekomen zouden zijn.’

Zo is Reindert weer het onderwerp van gesprek in Achterdorp. Reindert gaat naar Arnhem om daar één dag in de week wijsheid op te doen bij deftige lui. Die zullen hem onderricht geven.

Reindert hoort zo nu en dan wat van die praat en hij lacht erom. Hij kent als geen ander het volk van Achterdorp. De jongen blijft vriendelijk, maar gaat z’n eigen gang. Zo nu en dan gaat hij te rade bij mensen die hem van advies kunnen dienen. Want Reindert doet niet alles op z’n eigen houtje. Nee, hij is niet zo dom, dat hij alles naar eigen inzicht doet.

Op een dag gaat Reindert praten met Hank van der Ward, de meelboer. Reindert weet dat er vanuit Amerika goedkope graansoorten en andere producten naar Nederland worden vervoerd. Met die soorten kun je een voordelig, maar goed veevoeder maken. Reindert wil dat eens gaan bepraten met zijn goede vriend Hank van der Ward. Hank is helemaal onbekend op het gebied van buitenlandse granen en voelt er ook niet veel voor.

‘Jij vertelt dat allemaal heel mooi, jong. Waarschijnlijk heb je ook wel gelijk, maar de vraag is: hoe kom ik aan de door jou genoemde soorten.’

‘Dat gaan we uitzoeken.’

‘Maar hoe weet jij nou wat een goeie verhouding is om die spullen door elkaar te mengen?’

‘Daar is ook achter te komen. Een van de dingen die ik wil gaan leren is, hoe je het vee de beste samenstelling aan voer kunt geven. In ons land doet men daar ook wel aan, maar hier is het allemaal nog in een pril stadium. En het is altijd zo, dat er iemand een begin moet maken en in dit geval wil ik dat zijn. Als het lukt wat ik ervan denk, kan er door mij meer winst gemaakt worden. We moeten de massa voor zijn. Jij weet net zo goed als ik, dat men hier zeer behoudend is waar het een bepaalde vernieuwing betreft. Vandaar dat ik het voortouw wil gaan nemen.’

Reindert lacht en kijkt de ander guitig aan.

‘Je durft wel wat aan, jong. Als je op je gezicht valt, wordt er om je gelachen, hoor.’

‘O, dat zal wel.’

‘Ja, maar dat is helemaal niet leuk, hoor.’

‘Och, dat is normaal, want als het een ander betreft, zou ik er ook om lachen.’

‘Je neemt het nogal makkelijk op.’

‘Nou, dat is ten dele zo, maar ik heb er wel verwachtingen van.’

‘Dan blijft nog wel de vraag hoe we de spullen hier krijgen.’

‘Dat mot ook weer uitgezocht worden.’

‘Ik weet niet of dat wel kan.’

‘Och, kan niet is iets waar ik niet in geleaf.’

De mulder kijkt de jongeman aan en lacht.

‘Je hebt het toch allemaal van geen vreemde, jong!’

‘Hoe bedoel je dat, Hank?’

‘Nou, je begint meer en meer het evenbeeld van je vaoder te worden. Die man zag ook overal een weg voor en wist raad in de meest moeilijke dingen.’

‘Ik zal uitzuiken waar we de goederen vandaan moeten halen, maar dat zal zeker lukken.’

‘Dat zal je niet meevallen, Reindert.’

‘Ik weet dat er fabrieken zijn die werken met graan uit Amerika en ook uit de tropen. Daar komen hoogwaardige voedingsstoffen vandaan.’

Op die manier is Reindert bezig om zijn bedrijf te verbeteren. Hij schuwt het niet om nieuwe methoden te onderzoeken. De jongen doet dat in het besef dat de oude voedermethoden sterk verbeterd kunnen worden. Uiteindelijk moet dat leiden tot een hogere melkproductie en ook een versnelde vlees- en spekproductie.

Reindert gaat inlichtingen inwinnen bij Theodoor Tervuren. Theodoor Tervuren en zijn gezin zijn nog steeds inwonend bij Henry Tervuren. Reindert is daar ten huize verpleegd door dochter Elisabeth. En nu is hij er kind aan huis. Nu Reindert maatschappelijk bij de grote en rijke streekbewoners hoort, wordt hij ook als zodanig behandeld.

Reindert stapt de lange oprijlaan op. Henry Tervuren heeft hem al aan zien komen en laat hem binnen.

‘Goedemorgen, Reindert, leuk dat je ons op komt zoeken.’

‘Ook goedemorgen.’

Reindert wordt al snel een stoel aangeboden en van koffie voorzien.

‘Tervuren, ik zou graag willen weten hoe ik enkele Amerikaanse en tropische graan- en veevoederproducten naar Achterdorp kan krijgen.’

‘Heb je weer een helder idee, jongen?’

Henry en Theodoor zijn allebei thuis. Ze lachen en hebben plezier om Reindert. De jongen ontpopt zich als een pienter en vooruitstrevend mens.

‘Dat moet je doen via importeurs. Ik denk dat het moeilijk is om kleine partijen te kopen, maar als je dat per se wilt, zal dat wel lukken.’

‘Kent u zo iemand, meneer?’

Tervuren begrijpt waar Reindert heen wil en hij heeft plezier in de jongeman.

‘Ik wil weleens kijken voor je, jongen, maar ik zeg erbij, dat dit voor mij een volkomen onbekende materie is. Ik moet mij eerst eens gaan oriënteren. Ik heb wel wat relaties die me verder kunnen helpen, maar ik weet niet hoelang het duurt voor we iets kunnen gaan doen.’

‘Ik wacht wel af en zal intussen ook mijn licht opsteken. Ik heb het gevoel dat er hier een heel nieuwe mogelijkheid geboden wordt om geld mee te verdienen. Misschien is er zelfs een doorbraak te verwachten, wanneer we ons vee beter voer kunnen geven. De verbeterde voedermethode moet leiden tot hogere opbrengsten.’

Dit zijn de plannen waar Reindert mee rondloopt. De jongen wil in de wereld vooruitkomen en wil daar alles voor in het werk stellen.

‘Je neemt heel veel hooi op je vork, jongen. Jij staat nog aan het begin van het leven en je weet niet wat de toekomst jou zal schenken. Je bent nu bovendien nog aan het leren en ik zou me daar voorlopig maar op concentreren.’

Theodoor Tervuren geeft Reindert deze welgemeende adviezen.

‘Maar u begrijpt toch wel wat ik bedoel? Ik wil voortborduren op de resultaten die mijn voorouders hebben behaald. De Weinterbaargs hebben altijd geprobeerd om de hofstee uit te breiden en groter te maken. En dat is allemaal voor de status. Ik voel daarin heel ver mee. Maar liever zou ik zien, dat er meer resultaten behaald worden op minder grond. Dat alles lijkt me een grote prestatie.’

‘Daar heb je gelijk in, Reindert, maar wat denk je dan te doen met

al die grond die jij hebt aangekocht? Is dat dan niet in de lijn van jouw voorvaderen?’

‘Zeker, dat is zo, maar ik heb het moor gezien als een uitdaging en heb daar in mijn leven al veel over nagedacht. En dat lang voordat ik zelfs maar vermoeden kon, dat het moor eens mijn bezit zou worden. Er is daar iets moois van te maken en dat mede omdat de grond er voor een gering bedrag te koop was. Dat besef ik heel goed en een start is daar dan ook ten volle verantwoord. Tenslotte is er heel goed bouw- en grasland van te maken. En wat ook belangrijk is, we hebben een aantal huisvaders weer een zinvol bestaan gegeven. En dat mag in deze samenleving zeker ook meetellen.’

‘Ja, Reindert, dat is eigenlijk het belangrijkste.’

‘Zeker, Tervuren, ik weet wat het is om rond te lopen met de wetenschap, dat je geen komaf hebt en als een soort derderangs mens wordt gezien. Het is voor mij dan ook een uitdaging om de mannen uit De Kromme Gang een zinvol bestaan te geven. Ze moeten de kans krijgen om hun dagelijks brood eervol te verdienen.’

De broers Tervuren kijken elkaar veelbetekenend aan zonder dat Reindert daar iets van merkt. De beide mannen zijn uit een heel ander milieu afkomstig en behoren tot de hogere klasse.

‘Dit, Reindert, is het in praktijk brengen van wat de bijbel ons zegt: dat we onze naaste meer lief moeten hebben dan onszelve.’

Reindert lacht en doet er het zwijgen toe.

Hoofdstuk 3

Al sinds mensenheugenis is er op de tweede dinsdag in maart meer-temart in de stad. Uit heel de omgeving gaan jong en oud daarnaar toe. Op de markt zijn, naast vee, allerhande denkbare artikelen te

koop. Het is dan een uitgaansdag voor boeren, burgers en buitenlui. Menige man of vrouw heeft zijn levenspartner op de meertemart gevonden.

Op de meertemart ontmoet men vaak familieleden en vrienden. Gezamenlijk gaat men dan naar hotel De Korenbeurs, waar men onder het genot van een kop koffie oude herinneringen ophaalt.

Mensen die geld hebben, maken van de meertemart vaak een uit (deel 1)bundig feest, terwijl mensen die weinig of geen geld hebben, zich moeten vermaken met het kijken naar de vele kramen.

Het jonge volk van Achterdorp ontbreekt niet op zo'n dag. De jonge mensen gaan gezamenlijk op pad. Dit is één van de weinige dagen waarop ze vrij hebben. Zelfs het daggeldersvolk heeft dan een aantal uren vrij om verpozing te zoeken.

Reindert Francken heeft de meertemart niet elk jaar bezocht. Hij behoorde met z'n moeder tot de weinigen die op die dag doorwerkten. Nu heeft Reindert zich voorgenomen om er weer eens een kijkje te gaan nemen. Misschien kan hij er nog wat zaken doen.

'Ik wou nog is nar de meertemart gaon, grootvaoder. Ik bin er een tijldlang niet meer gewist.'

De oude Just raakt meer en meer met zijn kleinzoon ingenomen en is van hem gaan houden. Hij wordt door Reindert overal in gekend en de jongen vraagt hem veel om raad. De oude Just leeft daarvoor weer op en kan zichzelf weer aardig redden. Just scharrelt, geholpen door zijn dochter Gerdien, weer behoorlijk rond. Hij kan zichzelf zelfs weer wassen en aankleden. Elisabeth Tervuren, die hem verpleegde, is weer vertrokken. Het speet haar zeer, maar Just Weinterbaarg verheugde zich erover.

'Niks geen vrouw lui an m'n lijf, da's niks weerd.'

Dat zei Just iedere keer weer.

'Ga je mee naar de meertemart, grootvaoder?'

Just schudt zijn hoofd om zijn woorden te onderstrepen.

‘Ik zou best met je mee willen, jong, en as ik m’n eigen een bietje kalm houw, zal het ok nog wel lukken. Maar ik begrijp ok heel goed, dat je een jonge vent met de meertemart niet veur de voeten mot lopen.’

‘Och, wat geeft dat.’

‘Nee, je gaat maar alleen.’

‘Misschien kan ik er nog wat kopen, grootvaoder. Een mins weet nooit wat hij tegen het lijf loopt.’

‘Gelijk hedde, jong. Zorg in elk geval dat je geld genocht in de zak steekt.’

‘Da’s tegen geen dove gezeid, grootvao.’

Reindert maakt er een grapje van en kijkt de oude man olijk aan.

‘Wacht effe, jong. Hier hedde geld.’

Just trekt de lade van zijn bureau open en haalt er een dikke, lederen geldbuul uit.

‘Hierzo, kijk maar wat je ermee doet.’

Reindert spert zijn ogen wagenwijd open en ziet daar voor zich op tafel een aantal gouden tientjes liggen.

Met een blik van grote verbazing kijkt hij zijn grootvader aan.

‘Sta me niet zo onnozel an te kijken, jong.’

‘Ikke? Nee, helemaal niet.’

‘Nou, steek dat geld dan in je zak.’

‘Oh, ja... natuurlijk. Bedankt hoor, grootvaoder.’

‘Niks te danken. Een jong die zo hard waarkt, mag zo nou en dan best eens wat hebben.’

Reindert is in feite met stomheid geslagen. Hij is er stellig van overtuigd, dat geen van grootvaders kinderen ooit zoveel geld gekregen heeft. Reindert snapt er niets meer van.

De jongen weet dat zijn oom Peet, lang geleden, op de meertemart

neergestoken is door een misdadiger. Oom Peet kan daardoor nog maar amper lopen. Peet, die de erfzoon was, kon daardoor maar moeilijk aan een vrouw komen. Daar heeft Peet het heel moeilijk mee gehad. Ook is hij lange tijd heel wonderlijk geweest. Nu is de man al een aantal jaren geleden op zichzelf gaan wonen en hij maakt het heel goed. Peet bouwt orgels en kan daarmee goed de kost verdienen.

Reindert vraagt zich af of Just hem uit wroeging zoveel geld geeft, maar die gedachte is Just eigenlijk onwaardig.

‘Welk peerd neem je mee, jong?’

‘Peerd...?’

‘Ja, je gaot toch zeker met een of ander gerij?’

‘Nee, ik gaoi lopen, dat heb ik altijd nog gedaon.’

Reindert ziet een diepe frons op het voorhoofd van de oude Just verschijnen.

‘Je gaot lopend nar de stad en hoelang denk je daor dan wel over te doen?’

‘Nou, ongeveer zeuven kwartier.’

‘Omtrent twee uur, jong, je bint glad niet wijs.’

‘Jaowel, grootvaoder. Ik veind het heerlijk om zo is een keer op m’n gemak te gaon lopen. Vrogger heb ik dat dukkels gedaon.’

‘Gift het wel pas om als boer lopend nar de mart te gaon, jong?’

Reindert lacht en schudt zijn hoofd.

‘Het is mar gelukkig, grootvaoder, dat ik dat an gien mins hoef te vraogen.’

‘Nou jao, je bint oud en wijs genocht om dat eigest uit te maoken.’

‘Goed, ik zie u niet meer vanaovund. As er wat is, zeg het mar tegen moeder, dan heur ik het vanaovund wel.’

‘Goed, jong, vermaak jij je eigest mare. En uh, Reindert, kijk uit, jong. Wees veurzichtig, heur!’